

Тазкия 179-дарс. Манманлик ёхуд ужуб

ТАЗКИЯ
179-ДАРС

Шайх Мухаммад Содик Мухаммад Юсуф роҳимаҳуллоҳнинг «Тасаввұф ҳакида тасаввур», «Рұхий тарбия» 1-2-3-жузі ва «Хислатли хикматлар шархи» 1-2-3-4-5-жузі китоблари асосида беріб борилади. Мавзуларнинг тұлғы матни билан танишиш учун китобнинг ўзига мурожаат этиш тавсия этилади.

19:00 / 02.04.2022 5247

Бизда «манманлик» деб аталадиган салбий сифат арабларда «ужуб» дейилади. Бунда киши ўзида бор нарсадан ўзи ажабланади ва мақтанади.

Манманлик уламолар истилоҳида қуидаги таърифланади: «Ужуб – манманлик неъматни ўзининг фазлидан деб ишониш ва неъмат берувчи Зотни унтишдир».

Мұхаққиқ уламоларимиз «манманлик» билан «кибр»нинг орасида нозик фарқ борлигини таъкидлаганлар:

Кибр ички хулқ бўлиб, ундан амаллар содир бўлади. Мазкур хулқ ўзини устидан кибр қилинаётган шахсдан юқори қўйишдир. Манманлик эса тасаввурдан иборат бўлиб, унда манмандан бошқа одам бўлиши шарт эмас.

Аллоҳ таоло манманликни қоралаб, Куръони Каримда Тавба сурасида марҳамат қиласи:

رَنْعُتْ مَلَفْ مُكْتَرَثَكْ مُكْتَبَ جَعْوَنْ يَنْ حَمْوَيِّ وَرِيَثَكْ نَطَاؤَمْ يَفُهَلْ لِأُمْكَرَصَنْ دَقَّلْ
ـ نَيِّرَبْ دَمْ مُتْيَلْ وَمُثْتَبَ حَرَأَمَبْ صَرَأَلْ أُمْكِيَلَعْ تَقَاصَنْ وَأَمْيَشْ مُكَنَعْ

«Батахқиқ, Аллоҳ сизларга кўп жойларда нусрат берди. Ҳунайн кунида ҳам. Ўшанда сизни кўплигингиз ажаблантирган эди. Бас, сизга ҳеч фойда бермади ва ер кенг бўла туриб, сизга торлик қилиб қолди. Сўнгра ортга қараб қочдингиз» (25-оят).

Хунайн уруши Маккаи Мукаррама фатҳ қилинганидан кейин бевосита бошланганидан унга мазкур фатҳда иштирок этган фотиҳлардан ташқари фатҳ сабабли янги мусулмон бўлган Макка аҳли ва бошқа кўпгина томонлар ҳам чиқишган эди.

Ҳамма янги ғалаба – Исломнинг зоҳир бўлиши нашидасини сурарди. Кўпчилик, мусулмонларга ҳеч ким бас келолмайди, деган фикрда эди.

Мусулмон лашкари биринчи марта ўн икки минг кишилик катта лашкарга айланган эди. Кишиларни бу улкан адад ғууррга кетказиб, уларда «Озлик чоғимизда қанчадан-қанча душманларнинг устидан ғолиб чиққанмиз-ку, шунча катта сонга эга бўлиб туриб, ўзимиздан оз сонли мушрикларни енга олмасмидик», деган манманлик пайдо бўлганди.

Аммо Хунайн уруши қизиган пайтда аскар ададининг кўплиги ҳеч қандай фойда бермай қолди. Мушриклар қўйган пистирмадан тўсатдан қақшатқич зарбага учраган мусулмонлар ўзларини дарҳол ўнглай олмай қолдилар. Душманнинг кучли босқини туфайли уларга ер юзи торлик қилиб қолди ва «Сўнгра ортга қараб қочдингиз».

Қочганда ҳам ҳеч нарсага қарамай қочдилар, ҳатто ўз Пайғамбарини ҳам ташлаб қочдилар.

Манманликнинг оқибати ёмонлик экани ҳақида бир қанча ҳадислар ҳам келган.

يَشْمَى لُجَرَ آمَنْيَبَ «لَأَقْ مَلِسْ وَ هَلْعَ لَلصَّ يَبْنَ لَنَعْ رَيْرُه يَبْنَ نَعْ مُوقَتٌ تَحْضُرَ الْأَلَى يَفْلَجَ لَجَتَيْ وَهَفُضْرَلَ لَوَبَ فَسُخْ دَلْهَادْرَبَ وَهُتْمُجُهْ تَبَجَعْ دَقْ نَأْخَيْشَلَأْهَأَوَرَ .»

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Бир киши ўзининг соч шокиласига ва кийимиға маҳлиё бўлиб юриб бораётганида бирдан уни ер ютиб юборди. Энди у қиёмат қоим бўлгунча пастга тушиб бораверади», дедилар».

Икки шайх ривоят қилишган.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ўтган умматлардан бир киши ўзининг чиройига, кийимиға зеб бериб, кеккайгани қандай оқибат ила

түгаганини ажойиб васф қилиб бериш ила биз мусулмонларни ўша шахсга ўхшашдан қайтармоқдалар.

Мазкур бадбахтликка гирифтор бўлган одам сочини ҳавас билан ўстирган экан. Унинг сочи елкасига тушиб турар, кийимни ҳам бошқаларга кўз-кўз қилиш учун танлаб кийган экан. У кунлардан бир кун **«ўзининг соч шокиласига ва кийимига маҳлиё бўлиб юриб бораётганида, бирдан уни ер ютиб юборди»**.

Бунга ўхшаш нобакорларни, ўзини ўзгалардан арзимаган нарса ила устун қўядиганларни, кийими ила манманлик ва мутакабирлик қиладиганларни ер ҳам ўз устида олиб турмай ютиб юборишга тайёр экан.

Аммо уни ер ютиши билан иш битиб қолмайды. Балки Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам айтганларидек, энди у қиёмат қоим бўлгунича пастга тушиб бораверади.

Яъни у қиёматгача ер ютиш азобини чекиб, қийналиб туратди. Қиёмат куни унинг ҳоли қандай бўлишини эса Аллоҳ таолонинг Ўзи белгилайди.

Ким ана ўша ҳолга учрамай деса, зинхор манманлик қилмасин.

رَجَنَمْ» بِلَاقِ مَلْس وَهِيلُوكَلْلَا كِلْصِي بَنْ لِكَنْع ، أَمْهَنَعْ هُلْلَأِي صَرَرَمْعْ نَبِلَنَعْ فَيِكَفْ بَهَمَلَسْ مُمْأَتَلَاقَف .»ةَمَآيْ قَلْلَمْوَيْهِيَلِإِهِلَلَرُطَنَيْمَلَعَالَيُخْهَبَوَثْ بَهَنَعْ فَشَكْنَتْ آذِيَتَلَاقَف .»أَرَبَشَنِيَخْرُي» بِلَاقِ ئَنْهَلُوُيُذَبْءَاسَنَلَانَعْ نَصَيْنُهُمَادْقَأْ فَشَكْنَتْ آذِيَتَلَاقَف .»هَيَلَعَنْدَزَرِيَالْأَعَارَذُونِيَخْرُيَفْ» بِلَاقِ هَابِحَأَصَوْيِذَمْرَتَلَهَاورِ .

Ибн Умар розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:

«Ким манманлик ила кийимини судраб юрса, қиёмат куни Аллоҳ унга назар солмас», дедилар. Шунда Умму Салама:

«Аёллар этакларини қандай қиласылар?» деди.

«Бир қарич тушириб оладилар», дедилар у зот.

«Ундаи бўлса, оёқлари очилиб қолади», деди у.

«Бир зироъ тушириб оладилар, ундан зиёда эмас», дедилар у зот».

Термизий ва унинг икки соҳиби ривоят қилишган.